

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. A magyar nyelv a konventi tantervben. Kardos Albert. — Közügyeink. Az első canonica visitatio Radna-Lippán. Csák József. — Nyílt levél Más felsőtiszaparthoz. Nagymáté Albert. — Irodalom. — Különnfélék. — Hirdetések.

A magyar nyelv a konventi tantervben.

I.

Mindenekelőtt arra a csodálkozó kérdésre szeretnék megfelelni, mely nevem láttára bizonyára ott lebeg e lap minden olvasójának ajakán: *Mit keres Saul a próféták között?*

Magam igazolására először is ki kell jelentenem, hogy én a debreczeni kollégiomban végeztem a gymnasiumot és hogy én azon szellemi kincsekért, melyekből e protestáns intézet jóvoltából annyit, a mennyit megszerezhettem, egyrészt örök hálával vagyok eltelve, másrészt folyton élénk érdeklődéssel viseltetem az egész ev. ref. tanügy iránt.

S ha a subjectiv okokra hivatkoznom nem elegendő, akkor jogot merítek a felszólalásra abból a körülményből, hogy én is annak a nagy föladatnak, a nemzeti kulturának vagyok egyik talán hivatlan, de buzgó munkása, melyet e lap eredménynyel szolgál.

Felszólalásomhoz, melyre már régebben készülök, és a melyet egy az „Egyetemes Közoktatásügyi Szemlé”-nél heverő cikkemben félig-meddig meg is tettem, újabb bátorítást nyertem azon éles elmével és eleven tollal írott, nagyérdekű értekezésből, mely a „Sárospataki Lapok” f. évi 24., 25. és 26. számában jelent meg „Gimnáziumi reform” címmel és a melynek ha következtetésével nem is, de kiinduló pontjával mindenesetre egyetértek.

A magam cikkében, mely talán a jövő iskolai év folyamán mégis csak megjelenik, azt igyekeztem bebizonyítani, hogy a gymnasiumi útasítások azon követelésének, mely a magyar nyelvet teszi a tanítás alapjává és köz-

pontjává, nem lehet megfelelni az országos tanterv mai órabeszámításával.

Ugy tudom, az ev. ref. középiskola is rég meghajolt ezen elv parancsszava előtt, sőt az elv határozott kifejezést is nyert — a mint a „Gimnáziumi reform” című cikkből értesülök — a sárospataki tanári karnak még 1880-ban készült tanügyi előterjesztésében, a mely ugyanis kimondja, hogy a *protestáns elvűségnek, továbbá a mindenkor kifogástalanul szolgáló nemzeti közművelődésnek vél megfelelni, midőn a gimnáziumi oktatás központjává a magyar nyelvet és irodalmat kívánja tenni.*

Azonban, fájdalommal kell látnom, hogy e nagyfontosságú elvet, e mintegy magától értetődő paedagogiai és politikai igazságot a konventi tanterv még kevésbé bírja megvalósítani, mint az országos tanterv.

A magyar nyelv a magyar középiskolának még mindig nem elsőszülött fia, a ki az egész ősi ingatlan birtoknak tulajdonába lép, hanem az a másod- vagy harmadszülött, a kinek meg kell érnie azon apró-cseprő birtokokkal, néha csupán ingóságokkal, melyeket a majoreszko elég nagylelkű részére átengedni. A magyar nyelv a magyar középiskola tantárgy-erdejében még mindig az a törpe fenyő, mely egy százados vén tölgytől, a latin nyelv óriás fájától beárnyékolva, még ma sem tud elég levegőhöz és világossághoz jutni, még ma sem tudja sudarát büszkén, magasba szöktetni.

Pusztaszer.

Kardos Albert.

Közügyeink.

Az első canonica visitatio Radna-Lippán.

(Folytatás.)

Már a vasúti állomásnál várakoztak a küldöttségre, — melynek méltóságos Fábíán László aradmegyei főispán s egy-

házmegyei tanácsbíró úr is tagja lett volna, de a ki sok elfoglaltatása miatt semmiesetre sem jelenhetett meg Radna-Lippán, — a radna-lippai ev. ref., illetve magyar protestáns egyház legbuzgóbb tagjai.

Ott voltak a lelkészszel együtt Thaly Lajos gondnok és Kotzó Károly (radnai jegyző) presbyter, a kiknek az egyház alapítása körüli fáradozásból és érdemből — mondhatom — az oroszlanrész jutott. Ott voltak rajtuk kívül Pataki János ev. ref. presbyter, Irtel Henrik és Kotik András szintén presbyterek, az ág. ev. hívek közül a legbuzgóbbak: — rám nézve mindnyájan kedves emlékü régi ismerősök, a kik az egyház megalakítása ügyében végzett úttörő munkámban mindig tántoríthatatlanul, buzgón munkálkodó hű társaim voltak.

Öröm ragyogott szemükben, midőn az első egyházlátogatót körükben üdvözölhették.

Azután az állomástól átmentünk Lippára, a hol először is a bérelt imahelyiséget és lelkészlakot tekintettük meg.

Az imaház egyszerű, s a „kicsiny sereg” befogadására is igen szűk helyiség ugyan, de legalább az egyháznak szabad rendelkezése alatt áll. A lelkész lakása pedig csak egy kicsiny szoba, s egy még szűkebb, az imaház előszobájának nevezhető kis hivatalos helyiség, de hát nem minden missionárius lelkésznek vannak oly magas igényei, hogy mindenféle kényelemmel, fürdőszobával s más effélével ellátott úri lakásban lakják. — Igaz, hogy egy kis idealismus és jókora adag apostoli egyszerűség és lelkesedés kell hozzá, s talán Lippán, a hol a g. kel. román lelkészek is fényesen vannak javadalmazva (részben a m. kir. kincstár által), — nem is szólva a nagyúri kényelemben és fényben élő rom. kath. apátplebánusról, — nagyon szegényesnek is tűnik így fel a magyar egyház helyzete és tekintélye, de az én Fogarasi kollegám — szerintem igen helyesen — úgy gondolkozik, hogy „először az Urnak házat, s csak majd azután — ha lehet — az Ur szolgájának pa . . . nem palotát, csak egyszerű paplakot”.

Megnéztük aztán az alakuló egyház tulajdonát tevő ingóságokat. Eddig kapott az egyház az aradi gyülekezettől 2 drb úrasztali terítőt és egy keresztelő edényt. Bodnár Gábor volt radnai jegyzőnek rom. kath. vallású özvegye már régebben adott egy úrasztali china-ezüst tányért. Az ezüst úrasztali poharat (32 frt értékben) a lelkészbeigtatás alkalmával e célra gyűlt pénzből vette az egyház. Egyes radna-lippai buzgó hívek ajándékából van az egyháznak egy úrasztali kenyér alá való szép porcellán tányéra, kenyérszelő kése, csinos úrasztali kanálja. A szószék alatti emelvényt színtén ajándéku adott szónyeg takarja.

Megnéztük az egyház anyagi állapotát ismertető könyveket, naplókat, iratokat. Örömmel láttuk, hogy az ideiglenesen megalakult egyház szegénysége mellett is mily szép áldozatokat hoz, hogy állandóvá lehessen. A templomalap szépen növekedik. Ez alap javára Radna-Lippa nagy részben más vallású, sőt részben idegen nemzeiségű intelligentiája a télen hangversenynyel összekötött táncmulatságot rendezett, melynek jövedelme 252 frt volt. Ezenkívül gyűlt a szegény híveknek legnagyobb részben áldozattal, de örömezt nyújtott filléreiből 322 frt, úgy hogy készpénzben van már eddig 574 frt. Alá van írva, de még nincs befizetve 70 frt.

Az egyházi adófkönyv is bizonyítja az áldozatkészséget. A minden felnőtt személyre párberként kivetett 1 fillon felül az állami egyenes adónak 40%-a vettett ki. S a hívek ez óriási terhet, mely némely részükre az állami tehernél is sú-

lyosabb (a párber beszámításával), igyekeznek nyugodtan viselni s tartozásaikat pontosan fizetni. Örvendetes jelenség, hogy Nsgos Görgy Gyula német-remetei birtokos úr, kiről nem tudtuk, hogy egyházunkhoz tartozik, midőn a lapokból ez egyház megalakulásáról értesült, maga kereste fel az egyház vezetőit, hogy kijelentse, hogy bár a központtól távol lakik, évenként 50 frittal járul az egyház fentartásához. Ma már ő az egyháznak nagy lelkesedéssel megválasztott főgondnoka is, kinek buzgósága, magas összeköttetési s nagy befolyása édes reményekre jogosítja fel a megerősödni vágyó kis egyházat.

Az egyházi adók összege ez évben 450 frt, a mi, tekintve a hívek csekély számát s nagyrészen szegénységét: óriási terhet, bármily csekély összeg is egy ily fontos missiójú egyház fentartására.

Ilyenek az anyagi viszonyok! Ennyit mutathat fel az alakulás különféle nehézségeivel is küzdő kis egyház a legnehezebb rövid felév alatt. El lett mondva ezeken kívül, hogy az a kis telek, melyet az egyház megvásárolt, alkalmatlannak és szűknek bizonyult. Az csak archimedesi pontnak volt jó, hogy az egyház lábát megvetesse, most, midőn erősödik, alkalmasabb helyre van szüksége. Minthogy pedig e régi kis telek haszonnal eladható, s a legszebb helyen, Radna-Lippa központján, a lippai jól és csinosan rendezett Marosparton elég olcsón, egy olyan ház és telek volna megszerezhető, melynek egy terme jóformán minden átigazítás nélkül is alkalmas lenne is-tenisztelet tartására, s minthogy e vásárlással megtakarítható lenne az imaház és lelkészlakásért évenként fizetendő haszonbér: alkalmasnak, sőt szükségesnek látnák e telket megvásárolni. De ehhez rövid időn 4000 forint kellene. A radna-lippai egyháznak pedig az otthon gyűjtött filléreken kívül csak az a pénze van, a melyet az 1887 óta nyert missiói segélyből (évenként 250 frt, melyből 100 frt a gyoroki lelkész útiköltségeinek fedezésére adatott) az egyházmegye megtakaríthatott. De az egyházmegye ennek egy részét is kénytelen volt a szükségből gyorsan felállított új-bokszegi ev. ref. iskola támogatására fordítani, úgy hogy az egyházmegyei gyűlés jegyzőkönyve szerint a félretett összeg ez év elején a n. szalontai takarékpénztárban elhelyezve, a kamatokkal együtt 343 frt 89 kr volt.

Ez tehát még mind kevés a meglévő pénzzel s az aláírt 70 frittal együtt is. A missiói segélynek — mely jelenleg állandóan megszavazott évi 300 frt — felemelésére, úgy látszik, egyelőre — legalább biztosan — számítani nem lehet, legalább nagyot. Széll Kálmán esperes úr, a ki e missiói pont óriási fontossága dacára is, csak nehezen szerezhette meg az annyira igénybevett közalaptól e segélyt, ennek felemelésével nem igen bíztat. Így hát ez egyház eddig, sőt talán ezután is, legnagyobb részben saját erejére van utalva. De ők nem esüggednek!

Gyorok.

Csák József,

ev. reform. lelkész.

(Folyt. köv.)

Nyílt levél Más felsőtiszaparthoz.

Igen tisztelt Uram!

Az igazság, a valódi tényállás kiderítése s a nagy közönség helyes tájékoztatása érdekében írom Önhöz e sorokat. És a mennyiben az igazság meggyőző ereje kíméletlenül összetöri azokat, kik szent nevét méltatlanul ajkukra veszik: ne csudálkozzék rajta igen tisztelt Uram, ha levelem egyik-másik

sora fájdalmas sebeket üt Önnek igazmondásán s fontoskodó tudásán.

Azt állítja igen tisztelt Uram a Debreczeni Protestáns Lap jul. 4-iki számában „Éretlen gyümölcs“ cím alatt megjelent, reánk f.-szabolcsiakra nézve nagyon fanyar ízű cikkében, hogy a felső-tiszai egyházkerület létesítésére vonatkozó indítványt a f.-szabolcsi egyházmegye nem egy értelemmel fogadta el, minek folytán szépen kiderül, hogy az eszme Szabolcsból indult ki, a mit csak sajnálni lehet, hogy ez is az innen származó több megfontolatlan eszmék, tények számát szaporítja, a milyen az 1871. márcz. nyiregyházai gyűlés azon végzése is, mely az egyházmegye háromfelé osztását a presbyteriumok megkérdezése nélkül elhatározta, holott most a konventi képviselők választásánál már a presbyteriumokat emlegetik.

Azt hiszem, híven adtam vissza, igen tisztelt Uram, az Ön beszédét, a melyben nincs egy szó igazság, egy szemernyi való tudás sem. Szerencsém lesz ezt mindjárt az alábbiakban meg-szívleltetni.

Igen tisztelt Uram! Állítja ön elsőben is, hogy a f.-szabolcsi egyházmegye rem egy értelemmel fogadta el a f.-tiszai egyházkerület létesítése tárgyában felmerült indítványt. Ugyan hol vehette e germán alaposságú, schulvereinos értesülését? — Nem emlékszem, hogy egyházmegyei gyűlésünkön ott láttam volna a jeles hűségű tudósítót, sem azt nem merem hinni, hogy ha már ott nem volt, legalább az erre vonatkozó jegyzőkönyvet látta volna. A valódi tényállás ez: az egyházmegyei szabályzatok szerint az indítványt esperes úr a gyűlésen leendő előadás végett hozzám küldte, s én a kellő tanulmányozás után készített határozati javaslatomat az egyházm. gyűlés előtti előértekezleten felolvastam. Időközben, t. i. a hozzám történt küldés és az előértekezlet között egy más, egyéb ügyekkel foglalkozó küldöttség is tanulmányozta a kérdést s megállapodását szintén írásba foglalta, a mely ugyancsak az előértekezleten felolvastatott. A különbség a két munkálat közt nagyon kevés lévén, alulírott bízott meg az előértekezlet által az egyeztetéssel, mely is elkészülvén, a következő napon tartott egyházmegyei gyűlés által vita nélkül, ellenvélemény nélkül, változtatás nélkül, mint az egyházmegye határozata, fogadtatott el.

A tényállásnak nem megfelelő tehát az Ön első állítása. De a másik, hogy t. i. az eszme Szabolcsból indult ki, szintén ezen hibában szenved, s mivel a Szerkesztő úr e részben alapos helyreigazítást tett, azért erről tovább nem is szólok.

Sajnálattal mondja Másfelsőtiszaparti úr továbbá azt is, hogy F.-Szabolcsból a kérdésben forgó tárggyal együtt sok megfontolatlan eszmék, tények származtak. Hogyan? tud ön tisztelt uram csak egyet is ilyet megnevezni? mert azt, mit állítása illusztrálása céljából felhoz, hogy az 1871. márcz. gyűlés a presbyteriumok nélkül elhatározta volna az egyházmegye háromfelé való szakítását, kénytelen vagyok nem való ténynek deklarálni. Igaz, hogy b. e. Ujfalussy József egyházm. gondnok úr gyakorlatilag tapasztalván a nagy — akkortájon még 93, ma 86 anyaegyházból álló egyházmegye kormányzásának nehézségeit, az 1882. tavaszi gyűlésen indítványozta az egyházmegyének kettéválasztását; az indítvány szabályaink értelmében megközvetített, s az eredmény az 1882. őszi gyűlés jegyzőkönyvének 147. sz. alatt szóról-szóra kiírva így hangzik: „Az egyházmegye kettéválasztását tárgyazó indítványra az egyházak által beadott 62 szabályszerű szavazat, melyek kö-

zül 16 a kettéválasztás mellett, 46 pedig a kettéválasztás ellen szavazott, s így az indítvány elejtetett“.

Ime ennyit ér tudása, igen tisztelt Uram, állításának ezen pontjára nézve is. Elferdíti ön az esemény idejét, módját s nem azt mondja, a mi megtörtént, hanem saját czéljaira szolgáló valótlanosságot komolynak látszó tudással hirdet. Nézetemet az ilyen eljárásról nem is kell nyilvánítanom.

Igen tisztelt Uram! Ki vele, a nyilvánosság elébe, azokkal a megfontolatlan eszmékkel s tényekkel, melyek F.-Szabolcsból származtak az ön állítása szerint, mert ily könnyedén odavetett általános ráfogásokkal nem engedjük meghurezoltatni egyházmegyének jóhírnevét. Az igazság ereje, igen tisztelt uram, nagy hatalom, s azzal fogjuk önt leverni, támadását meghiusítani.

A felső-szabolcsi egyházmegye, valamint a multban a mérsékelt szabadelvűség, alkotmányos törvénytisztelet és józan haladás útján járt, úgy a jelenben sem térhet le arról még a Másfelsőtiszapartiak kedvéért sem, s mindenkor sürgetni fogja azt, a mit az egyházak fentartásának, felvirágoztatásának érdekében jónak, célravezetőnek tart; sürgetni fogja tehát a konventi képviselők megválasztásánál a gyülekezetek eddigi jogainak fentartását, valamint sürgetni fogja az egyházkerületi szavazatok számításánál az eddigi helyes és méltányos gyakorlat megmaradását is.

Még csak egy szót igen tisztelt Uram!

Megbízásom van arra nézve, hogy kinyilvánítsam Ön előtt, hogy az Éretlen gyümölcs cz. közleményében említett főmáta dor Gencsy nem a mi egyházmegyének országszerte köztiszteletben és szeretetben álló gondnoka, Gencsy Albert országgyűlési képviselő úr, s épen azért igen megfontolatlan eszme és tény volt ezen dolgot a felső-szabolcsi egyházmegyét kritizálni akaró cikkében előhozni*).

Tisztelettel Kis-Létán, 1891. jul. 15.

Nagymáté Albert,

a f.-szabolcsi egyházmegye főjegyzője.

Irodalom.

Jézushoz hívogatás. Hollandból. Kiadta Dávid Gyula, reform. s. lelkész. Ára 25 kr. Mező-Túron, nyomtatott Gyikó K. könyvnyomdájában. A 124 lapra terjedő művecske tartalma következő. I. Bevezető rész. Jövel Jézushoz. II. A) Miért kell nekem Jézushoz menni? 1. Jövel Jézushoz, mert bűnös vagy, 2. hogy békességed legyen Istennel, 3. mert más-képen pokolba mégy, 4. hogy jó lelkiismereted legyen, 5. új szívért, 6. hogy Isten gyermeke lehess, 7. hogy mennyországba mehess. II. B) Ki az a Jézus? 1. Jézus Isten, 2. ember, 3. bűnösök Szabadítója, megváltója, 4. az élet útja, 5. az édes Idvezítő, 6. az ítélő bíró, 7. Jézust megtalálad ígéjében, a mi valásunkban, az Ő házában. IV. C) Hogy menjek én Jézushoz?

*) Bocsánat, de itt tévedés forog fenn. „Másfelsőtiszaparti“, — meg vagyok erről győződve, — cikkének az utolsó pontban kifogásolt passzusában nem G. A. országgyűlési képviselő urat, hanem a Közpapok Lapjának Genesén született s ez alapon „Genesi“ álnév alatt is irogató ömunkatársát értette. Bizonyítja ezt az is, hogy a kifogásolt cikk „Genesi“-ről, és nem „Genesy“-ről ír. — Azon megjegyzéssel, hogy „M.-i“ hozzánk beküldött cikkében még egy más, neki nem tetsző tény is hozott fel a f.-szabolcsi egyházmegye ellen, de a melyet mi cikkéből kitöröltünk, — ez ügyet lapunk hasábjain e nyílt levéllel határozottan és föltétlenül befejezzük. Szerk.

1. Jövel Jézushoz imádsággal, 2. bizalommal, 3. hittel, 4. úgy a hogy vagy bűnösen, 5. ha erre méltatlan vagy is, 6. ne gondold, hogy nem vagy elválasztva, 7. ha még nem tudsz is hinni. 8. Jöjjetek Jézushoz, ti fiatalok, 9. ti korosabbak és öregek. 10. Gyere Jézushoz te eltévedett, 11. kegyelemért. 12. Jövel Jézushoz, te magadról megfeledkezett ember. 13. Jövel most, máskor nehezebb lesz. 14. Jövel ma, holnap késő lesz. 15. Gyere azonnal Jézushoz, ha nem jössz, el vagy veszve. Záradék. Jézushoz akarok menni. — Mélyen vallásos, bibliai alapon álló, komoly, de erősen pietistikus ízü művecske. Az ígéhirdető lelkesek haszonnal forgathatják s e czélra szívesen is ajánljuk.

A házassági jog reformja. Irta Dr. Bartha Béla, sárospataki jogtanár. Kassa, 1891. Kiadja Ries Lajos. Koczányi és Vitéz bizománya. Ára 20 kr. E kis röpiratról egy ismertetője így nyilatkozik: A szerző, ki „Toldozás vagy reform“, e legközelebb megjelent röpiratában a jogi szakoktatás kérdésénél úgy eltalálta a szög fejt, most is fontos és nemes eszmék harezosa. Házassági jogunk rendezését sürgeti, a mit Szilágyi miniszter még az elkeresztelési vita alkalmával megígért. S a felekezetek közti békés, a teljes jogegyenlőség, az igazi emancipáció, szóval a modern állam egész eszméjéből kifolyólag nagy tárgyismerettel s szépen megírva, követeli a kötelező polgári házasság behozatalát. A kis füzet minden könyvkereskedésben kapható.

Előfizetési felhívás. Próza munkáimat, melyeknek egyrésze vidéki és fővárosi szépirodalmi lapokban már megjelent, „A pró történetek“ cím alatt, egy kötetben, az olvasni szerető közönség kezébe óhajtom bocsátani. Tudom, hogy a mai sivár irodalmi viszonyok közt nagy feladattal kell megküzdenem, midőn ezt teszem; de egyfelől az 1881-ben kiadott „Költemények“ című művemmel elért erkölcsi siker, másfelől ama példabeszéd bátorít e mostani lépésre: „Rossz közkatona az, ki tábornok lenni nem akar!“ Az „A pró történetek“ 15 nyomtatott füve terjedő kisebb-nagyobb elbeszélést fog tartalmazni, melyet nyugodtan bocsátok a közönség elé azért is, mert a könyv nem feltűnni vágyásnak, hanem esendes falusi munkásságnak eredménye leend. Az előfizetési pénzek, füzött példányként 1 frt, — postaútványon a Hungária-könyvnyomdába Battonyára (Csanádmegye) küldendők, és pedig aug. 30-ig. Az október végén megjelenendő „A pró történetek“-et az olvasó közönség szíves pártfogásába ajánlom. Gyűjtőknek 9 előfizetés után egy tiszteletpéldánnyal szolgál a kiadó. Ref.-Kovács háza, 1891. június 20. Teljes tisztelettel Nagy Károly, ev. ref. lelkész. — A szép írói tollal rendelkező fiatal lelkész, volt derék tanítványunk e művét előre is ajánljuk t. olvasóink figyelmébe.

Különfélék.

Tisztelettel kérjük a fő- és középiskolák, általában a hazai tanintézetek igazgatóságait, legyenek szívesek az elmúlt tanévről szóló értesítőiket ismertetés végett hozzánk beküldeni. A már beérkezett értesítők ismertetését ezen számunkban kezdjük meg.

Felhívás a szülékhez. Évek hosszú sora óta foglalkozunk a m.-szigeti ref. lyezeumban a nevelés-oktatás ügyével. Foglalkozásaink közben mindig jobban meggyőződünk, hogy nem

elég a gyermekneveléshez csupán az iskolai tanítás és felügyelés. Otthon, a lakáson is folytatni, sőt előkészíteni kell azt, s okos szigorral fejleszteni a gyermekben a kötelességérzetet. A folytonos ráfigyelés nemcsak szellemi tekintetben értendő, hanem testi, illedelmi és egészségi szempontokból is. Régi igazság, hogy csak egészséges testben van egészséges lélek. Ev. ref. lyezeumunkban egyik legfőbb akadály a kívánatos előmenetelnek, fegyelemnek és szorgalomnak az, hogy a tanulók az iskolán kívül felügyelet nélkül tévelyegnek; gyakorta egészségtelen és a tartózkodásra nem alkalmas szobákban laknak; sokszor nem eléggé művelt családokhoz jutnak s észrevétlenül egész életükre megmételtyeztetnek. E tapasztalatok és sok más itt elő nem sorolható okok arra az elhatározásra bírtak minket, — tisztelettel alulírottakat, — hogy a ref. lyezeum mellett, annak tanulóiból, egy — a kor követelményeinek megfelelőleg berendezett — internatust (bennlakást) létesítsünk, s abban katonás rendet, szigorú pontosságot, lelki és testi egyenletes fejlesztést honosítsunk meg. Itt gazdag és szegény egyforma lesz. Kiváltság és mellőzés, rokonszenv vagy ellenszenv nincs. Itt mérsékelt árért jó és tápláló étkezést, gondos felügyeletet nyernek a felvett ifjak. A tanulók e gondoskodásért havonként 15 frtot, azaz egy évre: 150, egyszázötven frtot fizetnek, havi vagy nagyobb részletekben, mindig előre. A tanuló tartozik magával hozni: ágybelit (szalmazsákot, 2 párnát, párnahajakat, 2 alsó-lepedőt, 2 paplan-lepedőt, paplant), 6 törülközőt, 6 pár fehérneműt, evőkészletet s lábbeli tisztításhoz szükséges tárgyakat. Ez utóbbi munkát kiki maga teljesíti. Az intézet élén 3 intéző áll: főigazgató, igazgató és felügyelő. Az igazgató — kinek neje az ellátást vezeti — és a felügyelő az intézetben laknak, s éjjel-nappal az ifjak között vannak; úgy, hogy az egész internatus egy szép családot képez. A főigazgató pedig az intézetet gyakran meglátogatja s mindent felülvizsgál. Ezen kívül egy gymn. tanár is bejár ez internatusba didaktikai felügyelet, esetleg útbaigazítás gyakorlása czéljából. Az étkezés következő lesz: reggelire: kenyér és meleg leves vagy tej; ebédre: leves, hús körzettel vagy mártással és vastagétel; oszonnára: egy szelet kenyér; vacsora: meleg leves és vastagétel. Hetenként kétszer 4-ik tál étel is adatik, felváltva peesenyé és tészta. Minden étkezéshez egy adag kenyér adatik. Már itt megjegyezni kívánjuk, hogy az internatus csak abban az esetben létesülhet, ha bennlakóul kellő számú növendék jelentkezik. Az épület, melyben berendezkedni fogunk, egészséges, kényelmes, a lyezeumhoz közel van, s benne az ifjak minden kényelmet, kellő gondozást és felügyeletet felfalálnak. Kisétálni is felügyelet alatt járnak. Ha elegendő jelentkezés nem történik: idejekorán értesíteni fogjuk a hozzánk fordulókat, hogy idejük legyen gyermekeiket másutt helyezni el. Felhívjuk ezek folytán t. címet iskolánk nevében s a tanuló ifjúság érdekében, hogy e tárgyra vonatkozó szíves elhatározását: vajjon kedves fiát szándékoznék-e nálunk a jövő 1891—92. isk. évre elhelyezni, — e f. évi juliushó 31-ig Tóth János lyez. elemi tanítóhoz beküldeni szíveskedjék, hogy az előkészületek iránt tájékozhasuk magunkat. V. Krüzselyi Bálint, főigazgató, jogakadémiai tanár és főiskolai pénztárnok. Tóth János, lyez. el. tanító, énektanár, az intézet vezetője. Dobay Sándor, a tanulók előmenetelét ellenőrző tanár. Takács Lajos, ev. ref. segédlelkész, bennlakó felügyelő. E felhívást a magunk részéről helyeseljük és a szülék figyelmébe melegen ajánljuk: Szöllősy Antal, a ref. lyezeum kormányzó-tanácsának elnöke. Szilágyi István, ref. lyez. igazg. tanár.

A tiszántúli ev. ref. középiskolai tanáregyesület által 1891.**aug. 24-én és 25-én H.-Nánáson tartandó közgyűlés programja.**

Augusztus 23-án. Délután 5 óra 45 perczkor megérkezés, elszállásolás. Este 7 órakor találkozó az egyház gyűléstermében. Augusztus 24-én. Délelőtt 8 órakor állandó bizottsági ülés az egyház gyűléstermében. Ennek tárgyai: 1. A közgyűlés elé terjesztendő jelentések bemutatása. 2. Az írásban benyújtott indítványok előleges átnézése. 3. Folyó ügyek. Délelőtt 9 órakor közgyűlés a városház termében, a következő program szerint: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyző és pénztárnok jelentése. 3. Számadás vizsgáló bizottság jelentése. 4. Tanügyi szemle. Nagy Zsigmondtól. 5. A h.-nánási gymnasium története. Bodnár Lajostól. 6. Előadás a természettudományok köréből, mutatóanyagokkal. K. Kiss Józseftől. Délután 2 órakor közgyűlés, ennek tárgyai: 1. Pénztárnoki jelentés. 2. Számadás vizsgáló küldöttség jelentése. 3. A bizottság által beterjesztett ügyek tárgyalása. 4. Folyó ügyek, indítványok. Augusztus 25-én. Délelőtt 8 órakor a közgyűlés folytatása. Tárgyak: 1. A tisztikar lemondása, tisztújítás. 2. A latin nyelvtanítás a harmadik osztályban és Cornelius Nepos. Sinka Sándortól. 3. Folyó ügyek s indítványok tárgyalása. 4. Virgil Aeneise és a római történelem. Pöcz Jánostól. 5. Szavazatszedő bizottság jelentése. Debreczen, 1891. jul. 11. A központi bizottság. — *Jegyzetek.* 1. A központi bizottság fölkérte az illetékes tanárkarokat, hogy a nyug- és gyámintézeti, továbbá az egyesületi pénztárról vezetett s a központi bizottság által megvizsgáltatott számadások felülvizsgálása végett saját kebelükből küldjenek ki egy-egy tagot, kik ezen feladatukat Debreczenben, a közgyűlés előtti napon, augusztus 23-án teljesítendik, mely célból ezen nap délelőtti 7 órakor a gymnasiumi irodában tartandó ülésre meghívatnak. 2. A közgyűlésen csak azon indítványok tárgyaltnak, melyek legkésőbb a közgyűlést megelőző napon, írásban benyújtattak az egyesületi elnökhöz. 3. A közgyűlésen megjelenni szándékozó egyesületi tagok, küldöttek és vendégek szíveskedjenek bejelenteni eme szándékukat augusztus 20-ig Elek Lajos egyesületi jegyzőnél (lakik: Fűvészkert-utca 1080. szám), hogy az elszállásolás ügyében idejében lehessen intézkedni.

Soltra Alajos.

Jeleztük mult heti számunkban Soltra Alajos ráczkevei ev. ref. lelkész halálát s megemlékeztünk egyes lapok után nagy hagyományairól is. Temetéséről részletek mindeddig nem érkeztek hozzánk, csak annyit tudunk, hogy koporsóját számtalan virágkoszorú borította, melyek közt ott volt egykori tanítványának, Bárányiné úrnőnek szép koszorúja is ezen fölrattal: „kegyelete és tisztelete jeléül volt halás tanítványa Bárány Sándorné“. Mint mult heti számunkban közöltük, Soltra jótékony czélokra nagy alapítványokat tett; ezek kapcsában a lapok részletesen megemlékeznek az elhunyt életéről. Átvesszük a „Debreczeni Ellenőr“ július 13-iki számából egy Soltrát jól ismert tanártársunknak tollából folyt következő ismertetést: „Ráczkeven a mult héten elhunyt Soltra Alajos ev. ref. lelkész 72 éves korában, nélkülözésekben gazdag, küzdelemteljes élet után. Csodálatos ember volt a ráczkevei pap. Ez az ember azért élt 72 esztendeig, hogy halálával boldogítsa embertársait; hogy halálával tegyen bizonyosságot a hűségről és háláról, a melylyel vallása, egyháza, egyházának tanintézetei iránt eltelve volt. Két nagy meglepetésben részesítette tudniillik Soltra a világot: az egyik megle-

petés az, hogy ref. lelkész létére mintegy százezer forintnyi vagyont hagyott, a másik az, hogy jótékony czélokra és más közczélokra hagyta az egész százezer forintot. Soltra szegény családból született túl a Dunán. Tanulni Debreczenbe jött. — Gyermekkorában kezdte már a küzdést az étellel, maga erejéből élt már akkor, a mikor iskolás fiú volt. A kitűnő tanulók közé tartozott. Volt esküdt diák, épen a szabadságharcban pedig szeniorságot viselt. Tanulmányait elvégezve, 39 évvel ezelőtt került református lelkésznek Ráczkevére. Nehezen ismerkedő, zárkózott életű embernek mutatta magát: a többség kimondta rá, hogy barátságtalan, rideg ember, szeretetet nem érdemel. És Soltra, kiről így beszéltek, már akkor azért dolgozott, azért kuporgatott, mert nagyon szerette embertársait és egyházát. Feleségül debreczeni leányt vett, egy előkelő polgár családból, a melynek a fiait tanította. De családi életében szerencsétlen volt, gyermekekkel sem áldotta meg a sors, s ezért határozta el már évekkor ezelőtt, hogy jótékony czélra hagyja minden vagyonát. S elkezdett fösvénykedni, félrerakott minden krajczárt, megvonta magától még a legszükségesebbet is, csakhogy jótékony czélra szánt tőkéje szaporodjék. Papi jövedelméből nem költött el úgyszólván semmit. Szerzett pénzt ezenkívül másképen is. Mint mondogatni szokta ő: „két ekével szántott“. Az egész környéken híre volt tudniillik az ő orvosi tudományának, s ezt a hírt számos szerencsés kúrával annyira megnövelte, hogy gazdag úri családok is gyakran fordultak hozzá orvosi tanácsért. És míg a szegényeket mindig ingyen gyógyította, addig a gazdagokat szívesen megfizettette az ő titkos pénzesládája javára. A világ azt mondotta, hogy cynikus, fösvény ember Soltra Alajos. Persze akkor még senkise tudta, miért szereti olyan nagyon a pénzt az igénytelen lelkész, kinek senkije sincs a világon. Most már tudja mindenki a 39 évi fösvénység czélját s eredményét. Soltra végrendeletét még nem bontották ugyan fel, de beavatottak már ismerik a 100 ezer frtos hagyaték nagy alapítványok tevésében álló rendeltetését. Soltra Alajos a hetvenes években buzgó dolgozó társa volt a Balogh Ferenc által szerkesztett „Evangeliumi Protestáns Lap“-nak, mely a Révész Imre „Figyelő“-jével együtt erélyesen védte a tiszántúli egyházkerület és a debreczeni kollégium által képviselt orthodox hitirányzatot a s.-pataki, meg a többi rationalisták ellen. Soltra híven csatlakozott ezekhez az elvekhez. Különösen a francia theologiai irodalmat ismertette az „Ev. Prot. Lap“ hasábjain. A nagy magyar reformátornak, Szegedi Kiss Istvánnak utódja a ráczkevei lelkészségben, gazdagon meghálálta az újabbkori Debreczennek azt a jótéteményt, melyben a régi Debreczen a török rabságban szenvedő Szegedi Kiss Istvánt részesítette. Legyen emléke áldott!

Lelkészjelölések. A konyári ev. ref. lelkészi állomásra a lelkészjelölő bizottság f. hó 10-én Debreczenben tartott ülésén 16 pályázó közül Fodor Sándor szerepi, Nagy Lajos m.-péresi, Varga Bálint péterszegi rendes, — továbbá Moravec Károly h. bagosi és Zöld József n.-bajomi s. lelkészek jelöltettek ki — A folyó hó 20-án Fábjánházán tartott lelkészjelölés alkalmával a mátészalkai ev. ref. lelkészi állomásra 18 (13 kebelbeli, 5 más egyházmegyebeli) pályázó közül kijelöltettek: Ujlaky Gábor virkai, Vityi Bertalan berei, Korány János dobrai rendes, Havas Gyula m.-szalkai helyettes, Kincses István n.-károlyi segédlelkészek. A választás aug. 3-án lesz.

Kérelem. E lapok tisztelt olvasóinak jó szívéhez és ismeretfelebaráti nemes érzelméhez, úgyszintén főiskoláink fentartó

és igazgató testületeihez egy bizalmas kéréssel fordulok. Van a kalocsai filiában egy előregedett, a nyomortól és betegségtől teljesen megtört asszony, hívem, a kinek egyik öse — mint mindnyájan tudjuk, a kik őt ismerjük és mint okmányokkal igazolható is — a ref. egyház püspöki székében ült. (Patai János pataji lelkész és dunamelléki püspök 1691—1729.). Ez a szegény asszony, egy püspöki család sarja, a lehető legnagyobb nyomorban él, mit tetéz az anyai szív tépő fájdalma, hogy egyetlenegy 12 éves fiát taníttatnia kell és nincs miből. Dolgoznék a szegény, dolgozik is néha-néha, mert erre van utálva, két keze kézimunkájával tengődötti nyomorult életét és taníttatja fiát. De mikor a betegség oly gyakran kiveszi kezéből a női kéz áldott varázs-eszközét: a tűt. Már maga e nyomor és a tanuló fiú sajnos helyzete indokoltá teszi, hogy adakozásra szólítsa fel a nagyérdemű közönséget; de van még egy sajátos körülmény, — helyzetük természetes folyománya, — mely egyenesen kötelességemmé teszi, hogy a fiú érlelkében bezörgessek főiskolánk intéző köreibenél is. A fiú Kaloésán a jézsuitáknál jár iskolába, és azt hiszem, ezzel mindent megmondtam. A nyomor rossz tanácsadó, az inger és a esabítás nagy. S hogy azok a bizonyos körök mindent jól ki tudnak aknázni, nem kell bizonyíttatnom. Nem lehetne-e ezt a fiút elhelyezni valamely vidéki iskolánkban? Hiszen lehetetlen, hogy egyházunk iskoláiban ne találhatna helyet egy a nyomor által elzüllőben és kínos és esabos helyzeténél fogva ránc és egyházunkra nézve veszendőben levő lélek, egy püspöki sarj? Kérem az emberbaráti szíveket, hogy kegyes filléreikkel segítsenek e szerencsétlenek nyomorán, nyujtsanak eszközt, hogy a gyermeket a jövő iskolai évre illendően felruházhassuk; iskolai hatóságainkat pedig arra kérem bizalommal, tudassák velem, hogy hol lehetne ingyenesen elhelyezni (H. gymn.) ezt a szegény árva fiút, és ennek elnyerésére minő melléklettel kell folyamodnom. Fektő, 1891. jul. 6. Feleki József, foktői ref. lelkész. — Főúsz. Révész B. püspök úr fölhatalmazott annak közlésére, hogy ha a szóban forgó fiú, kérvénye mellett beküldi hozzá születési, iskolai és szegénységi bizonyítványait, ő gondoskodni fog részére a debreczeni főiskolában nyerendő ingyenes tápintezeti és benlakási jótéteményről. Szerk.

Tizenöt éves találkozó. Mindazon tanulótársaimat, kik az 1876-ik évben velem együtt tettek érettségi vizsgát, kedves megbíz. tásomhoz képest szeretettel emlékeztetem, illetőleg hívom meg a f. évi augusztushó 1-én d. u. 5 órakor Debreczenben (a főiskola széniori hivatali helyiségében) tartandó 15 éves találkozásra. Azon tiszte t tanulótársaim részére, kik ezen találkozásról még tudomással nem bírtak, bátor vagyok megjegyezni, hogy ezen találkozás — 5 éves szűkebb körű találkozásunk alkalmával — a fenti évben itt érettséget tevő összes tanulótársaimra kiterjesztetett, minélfogva meghívásomat valamennyiőtökhöz intézem s mindeniktek megjelenését a benünket összefűző kedves emlékek nevében kérem és reménylem. A találkozás lehetőleg családostól történik, mit szíves figyelmetekbe kell ajánlanom. Viszontlátásig! Debreczen, 1891. július 19. Dr. Bakos Imre, h. ügyvéd.

Tíz éves találkozás. Megbízatásunkhoz képest baráti szeretettel kérjük föl volt tanulótársainkat, kik a hittudományok hallgatását a debreczeni theologiai akadémián, az 1881-ik évben végezték be velünk együtt, hogy egymásnak fogadott találkozásunk megejtése céljából folyó évi októberhó 4-ikén („október első vasárnapja“) d. e. 9 órakor a főisk. szénior hivatalos helyiségében Debreczenben összegyűlni szíveskedjenek.

Hogy a családós megjelenés nagyban fogja emelni összejövetelünk érdekességét és értékét, mondanunk sem kell. Egyebekre nézve a kezeink közt levő találkozási okmány az irányadó. Alólírottak pedig bármely kérdésben a legszívesebben szolgálunk fölvilágosítással kedves emlékü tanulótársainknak. Debreczen, 1891. jul. hó 18. Dicsőfi József, Jakucs Sándor, Vértessy Mór, Leelőssy István.

Haláleset. Részvétellel vettük a hírt, hogy idősb Illy és István fehérgyarmati ev. ref. lelkész, egyházmegyei főjegyző s tanácsbíró folyó hó 17-én, este 7 órakor, élete 59-ik, boldog házasságának 35-ik évében rövid szenvedés után elhunyt s 19-ikén eltemettefett. Nagyszámú rokonság s köztük az Ur oltárának szolgálatában álló férfiak gyászolják az elhunytat. Reméljük, hogy részletes nekrológot közölhetünk az elhunyt-ról, egyházi közéletünk ez érdemes alakjáról, kinek hanvai felett legyen környű a föld s legyen áldott emlékezete!

A budai és pesti zsinatok százados évfordulója alkalmából ezen zsinatok rövid történetét Révész Kálmán pápai theol. ak. tanár megírta. Az érdekes füzet, a két zsinat tagjainak teljes névsorával s néhány zsinati vezérferfiú sikerült arczképével Hornyánszky Viktor ösmert prot. könyvkiadónk díszes kiállításában már a jövő hónapban meg fog jeleeni. A kis emlékkönyv ára igen olesó lesz, hogy protestáns népünk körében is mentől nagyobb elterjedést nyerhessen. Előre is nagyon melegen ajánljuk e történeti értékű jubiláris munkát olvasóink s általok a hazai prot. nagy közönség szíves pártfogásába.

Számadás a Magyar Prot. Irodalmi Társaság részére hozánk bejött pénzekről. Bedrich József szemlaki lelkész úr egyszermindenkorra 2 frtot küldött be hozzánk az Irodalmi Társaság népies vállalata javára. — Ugyanily célból Hódv János vasmegyeri lelkész úr (Szabolcsm. u. p. Kemece) 3 frt 25 krt küldött be, mint általa, a tanító és a presbyterium hat tagja által adományozott összeget. — B. Szabó József bajji h. lelkész úr (Biharm. u. p. Illye) 8 frt 18 krt küldött be a következő sorok kíséretében: „A bajji ev. ref. egyház rendes tagja lett a M. Pr. I. T.-nak évi 6 frttal, s gyűjtést is rendeztem a részére 2 frt 18-krig, mely összeget ezennel a maga céljára bocsátok“. — Szilágyi Sándor boros-sebesi lelkész úr rendes tagnak jelentkezővén, f. 1891. évre járó 6 frtját beküldötte. Ezek szerint gyűlt eddig lapunknál a 28. számban kimutatott 302 frt 57 krral együtt 221 frt 80 kr, mely összeget takarékpénztárban kamatoztatunk. Jelezzük egyszermind nt. Kiss Áron szatmári egyházmegyei esperes úrnak hozzánk intézett levele alapján azt, hogy egyházmegyéje egyik köréből a Társaság részére következő ajánlatok tétettek: 1. A porcsalmi egyház 100 frttal belép az alapító tagok sorába, a népies vallásos és erkölesi iratok kiadásához pedig 4 frtal járul. 2. Az angyalosi egyház jelen épí kezdése végével 3 frt évi fizetéssel belép a pártoló tagok sorába, a népies iratok kiadásához 1 frttal járul. 3. A sályi egyház belép a rendes tagok közé 6 frt évi fizetéssel s a népies iratok kiadásához is 2 frttal járul. 4. Az ököritői egyház 1892—1894. pártoló tag lesz 3 frttal, a népies iratokra egyszermindenkorra 3 frtot ad. A lelkész Bartha Zsigmond tovább is rendes tagja lesz a Társaságnak. 5. A györgyteleki egyház 3 évre, évenként fizetendő 3 frtot ajánl, ugyanez ajánlatot teszi lelkésze Biki Károly is. 6. A kocsordi egyház 3 évig, évenként fizet 3 frtot, a lelkésze Lányi Lajos is ugyanannyit ajánl. 7. A tunyogi egyház 3 évre ajánl évenként

fizetendő 3 frtot. 8. A keéri egyház a népies irodalom alapjára 2 frtot ad és pártoló tag lesz 1892—1894. évekre. — Kozma Zsigmond mező-sassi (Biharm. u. p. Furta) lelkész úr tudatja velünk, hogy egyházközsége a Társaságba rendes tagul belép. — Biber József esztári (Biharm. u. p. Pocsaj) ev. ref. lelkész úr nálunk élőszoval a Társaság rendes tagjaul jelentkezett. Szerk.

Értesítés. A szatmárnémeti főgymnasiumban a jövő 1891—92-ik isk. év f. év augusztushó 31-én kezdődik, mégpedig: augusztus 31, szeptember 1. és 2. napjain tartanak a magán-, javító- és pótolóvizsgálatok. Szeptember 3., 4. és 5. napjain a beíratások és felvételi vizsgálatok eszközöltetnek. 6-ikán (vasárnap) az év ünnepélyes megnyitása; 7-ikén reggel 8 órakor a tanítás megkezdése. Ez úton is figyelmeztetjük mindazokat, kik intézetünkbe először iratkoznak be, hogy jelentkezésük alkalmával születési- és újraoltási bizonyítványukat hozzák magukkal, mert ezek hiányában még ideiglenesen sem vehetők fel. Azon tanulók, kik javítóvizsgálatot szándékoznak tenni, a fentebb megjelölt három nap valamelyikén okvetlen megjelenjenek; a magántanulók pedig szigorúan a Meghívójukban kitűzött határnaphoz és rendelethez tartásukat. Szatmár, 1891. július 7. Az igazgatóság.

Törvényjavaslat a népoktatási nyilvános tanintézetek és nyilvános kisededővő intézetek tanítóinak s nevelőinek nyugdíjazásáról, valamint azok özvegyeinek s árváinak gyámoltásáról szóló 1875. XXXII. t. cz. módosítása tárgyában. — Ily czímmel nyújtott be a vall. és közokt. miniszter a képviselőház jul. 17-iki ülésén a tanítói nyugdíj ügyében egy törvényjavaslatot, melyet lapunk egyik barátja hasábjainkon kellően ismertetni és méltányolni fog.

Jelentés a debreczeni joghallgatók segítő-egyesületének 1890—91. isk. évi működéséről. Összeállította Fráter Béla, egyesületi elnök. A beküldött jelentésből közöljük a következő adatokat. A debreczeni „joghallgatók segítő-egyesületének“ 20 év alatt volt 1721 tagja szemben az összes joghallgatókkal, kiknek ugyanezen idő alatti száma 2240. Tehát átlag évenként 112 joghallgató közül 86 volt egyesületi tag, 26-tal kevesebb, mint lehetett volna, és így az egyesületnek tőkége átlag évenként 52 frttal, 20 év óta pedig 1040 frttal szaporodott volna, ha az érdeklődés, illetőleg az ifjúság áldozatkészsége általános lett volna. Pénzsegélyben részesült ez évben 19 tag, 341 frtban. Negyven forinttal több, 4-el kevesebb tagnak, mint tavaly. Pénzkölesön kiadatott ez évben 26 egyesületi tagnak 773 frt; tehát 70 frttal kevesebb, hárommal kevesebb tagnak, mint előzőleg. Kiadatott ez évben 32 tagnak 87 darab tankönyv. A könyvtár gyarapítására fordítottatott 33 frt 12 kr összeg. A könyvtár áll 325 darab műből 409 kötetben. Az egyesület összes vagyona 10,184 frt 40 kr.

Iskolai értesítők. Közöljük a múlt iskolai évről hozzánk beküldött iskolai értesítők főbb adatait a következőkben. 1. Évkönyv a debreczeni ev. ref. főiskola akadémiai tanszakairól. Összeállította Dr. Karsa István, ez évi akadémiai igazgató. Az évkönyv elején Sass Béla theologiai tanár „Jób könyve egy pár isagogicai szempontból“ czím alatti székfoglaló értekezése, s az ezen székfoglalási ünnepély alkalmával az egyházker. főjegyző és az akadémiai igazgató által mondott beszédek állanak. Tanított a hittudományi szakban 5, a jog- és államtudományi szak-

ban 6 tanár, a bölcsészeti tudományok előadásával pedig 11 tanerő foglalkozott. Hittanhallgató volt a tanév kezdetén 74, kik közül a tanév végére 68-an maradtak meg; a joghallgatók száma pedig a tanév elején 117, a tanév végén 107 volt. Az összes létszám tanév elején 191, tanév végén 175 volt; a 191 közül vallásra nézve ev. ref. volt 169, ág. hitv. 5, róm. kath. 11, gör. kel. 2, izr. 4. A tápintézet részére vidékről 675 frt 16 kr, Debreczenből 1325 frt 55 kr, összesen 2000 frt 71 kr folyt be. A nyári segélygyűjtés (supplicatio) eredménye 266 frt 24 kr, ünnepkövetek útján gyűlt a szenior és a főiskola részére 361 frt 18 kr. Ajándékok és hagyományok czímén gyarapodott a főiskolai anyakönyvtár állománya az 1890/91-ik évben (1891. jun. 1-ig) 263 darab művel. Vétel útján szereztetett 85 darab mű és 57 különféle szakfolyóirat. A múlt évben növekedett tehát a könyvtár 405 darabbal. Az 1889—90-iki Évkönyv kimutatása szerint 1890. június 30-ikán a könyvtárállomány volt 63,111 darab, hozzáadtván a fent kimutatott gyarapodás 405 darab, a főisk. anyakönyvtár állománya 1891. jun. 1-én 63,516 darab. — A főiskolai nyilvános könyvtári olvasó-termet az 1890—91-iki iskolai évben összesen 3858 olvasó használta. Ez olvasók közül városi volt 180, hittanhallgató 438, jogász 467, más tanszakbeli (gymnasiumi, tanítóképezdei, kereskedelmi stb.) 2773. A használt művek összes száma: 4563. Hittani mű volt e számból 301, jogi 202, történelmi 404. Természettani és természetrajzi 264, bölcsészeti 154, szépirodalmi és vegyes (nyelvészeti, irodalomtörténeti stb.) 3138. Nyelv szerint: magyar nyelven írott 4150, idegen nyelven írott 413. A nyilvános olvasó-termet ez évben Debreczen sz. kir. város 300 forinttal segélyezte. A tanév története az évkönyv végén áll, melyben az igazgató rövid vonásokban ecseteli a múlt iskolai év történetének legfőbb adatait. — 2. Jelentés a debreczeni ev. ref. egyház nyolcz osztályú leánynevelő intézetéről és varró osztályáról. XVII. évfolyam. Szerkesztette Dóczy Gedeon, igazgató. Ez intézet múlt iskolai évi történetének főbb adatait közöltük lapunk 24. és 25. számaiban. Azért most csak annyit, hogy a tanító személyzet létszáma 16-ra, a növendékek létszáma pedig összesen 172-re ment, kik közül ev. ref. 102, ág. ev. 10, róm. kath. 30, izr. 30, és ismét: helybeli 150, vidéki pedig 22; a helybeliek közül 91 tartozik a mi felekezetünkhöz.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Csiky Lajos.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés.

A szatmári ev. ref. egyházban, nt. Berky István úr melletti segédlelkészi állás, — mely havi 20 frt fizetéssel, lakás, fűtés, reggeli és ebédből álló ellátással van javadalmazva, — szeptember hó 1-vel üresedésbe jő. Azon s. lelkészek, kik ez állást elnyerni óhajtanák, pályázati okmányaikat augusztus hó 8-ik napjáig nt. Berky István lelkész úrhoz nyujtsák be.

Szatmár, 1891. jul. 23.

Jármy József,
káplán.

Pályázat theologiai és főgymnasiumi tanszékekre.

A nagy-enyedi Bethlen-kollegiumnál, a f. év őszén tartandó egyházkerületi Közgyűlésen, választás útján, két rendes tanári szék fog betöltetni, még pedig:

- 1) a bibliai tudományok, első sorban az ó szövet-ségi exegetica theologia,
- 2) a gymnasiumban a mennyiségtan és rajzoló geometria tanításának kötelezettségével.

A választandó rendes tanárok javadalma egyenkint: 1893. szept. 1-ig 1000 frt készpénz fizetés, negyedévi részletekben, 240 frt lakáspénz, esetleg szállás természetben és 64 köbméter tűzifa; 1893. szept. 1-től 1350 frt készpénz, szállás természetben, vagy 300 frt lakáspénz, 96 köbméter tűzifa és 50 frt ötödéves korpótlék.

Mindkét rendes tanári állomás 1892. január 1-én foglalandó el.

A megválasztott tanárok az egyházker. és keblí özvegy-árvái gyámintézetnek jogos és kötelezett tagjai.

A pályázók felhívtnak, hogy életkorukról, vallásukról, végzett tanulmányaikról, egyetemi képesíttségükről, a gymnasiumi tanszéket illetőleg a rajzoló geometria gymnasiumi tanításában szerzett teljes gyakorlatukról stb. tanúskodó okmányaikkal felszerelt kérvényüket *f. é. szept. 10-ig* az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgató-tanácsához Kolozsvárra terjeszszék.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgató-tanácsának Kolozsvártt, 1891. jul. hó 20-án tartott üléséből.

Dr. Kolosvári Sándor, **Parádi Kálmán,**
elnök-helyettes. 1—2 tanügyi előadó.

Pályázat tanári állásra.

A maros-vásárhelyi ev. ref. kollegiumhoz, mint főgymnasiumhoz, egy rendes tanári állásra, melylyel a *természetrész és földrajz* tanítása van egybekötve, pályázat nyittatik. Javadalma: évi 900 frt fizetés, meg 200 frt lakásbér. A tanári javadalom maximuma, melyre a megválasztandó tanár számíthat successió útján, 1200 frt és természetbeli lakás.

Pályázók vallásukat, életkorukat, végzett tanulmányaikat, tanári képesíttségüket, eddigi szolgálataikat és hadkötelezettségüket feltüntetendő, az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűléséhez címzett folyamodványukat *f. é. szeptember 10-ig* az erdélyi ev. ref. egyházkerületi igazgató tanácsához Kolozsvárra terjeszszék.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgató-tanácsának Kolozsvártt, 1891. évi julius hó 19-én tartott üléséből.

Dr. Kolosvári Sándor, **Parádi Kálmán,**
elnök-helyettes. 1—2 tanügyi előadó.

Pályázat

a békési ev. ref. hat osztályú gymnasium üresedésbe jött egyik tanszékeére.

Tantárgyak: mennyiségtan, mértani rajz és szépírás. Szabadkézi rajzot is tanítani képesek, különben egyenlő minősítettség mellett, előnyben részesülnek.

Évi fizetés 1000, azaz egy ezer frt o. é. évnegyedi előleges részletekben a gymnasiumi pénztárból.

A megválasztott tanár vagy tanárjelölt két évi sikeres működés után állandósíttatik, utóbbi azonban csak azon esetre, ha időközileg tanári oklevelet szerez.

Az állandósított tanár a „Tiszántúli ev. ref. középiskolai tanárok nyugdíj- és gyámintézeté”-nek köteles tagja.

Kellően felszerelt pályázatok f. évi augusztus 1-ig alulírotthoz küldendőek.

Békés, 1891. julius 11.

Szegedi Károly

ev. ref. lelkész,

a gymn. igazgató tanács elnöke.

2—2

Pályázat.

A kisujszállási ev. ref. hat osztályú gymnasiumban egy rendes tanári állásra, melylyel a történelem és latin nyelvnek tanítása a leendő egybekötve, pályázat hirdettetik. A megjelölt tantárgyakon kívül köteles a megválasztott heti 24 óra számig más rokon tárgyak tanítására is.

Csak ev. ref. vallásúak pályázhatnak, okleveles tanár előnyben részesül s állandósítása felett az egyháztanács egy évi működés után fog határozni. Oklevéllel nem bíró tanárjelölt, a kire nézve az első év szintén próba év leendő, megválasztásától számítva két éven belül oklevelet tartozik szerezni. A megválasztott és állandósított tanár a tanári nyug- és gyámintézetnek kötelezett tagja.

Évi javadalmazás okleveles tanárnak 800 frt fizetés és 100 frt lakbér, nem okleveles tanárnak 600 frt fizetés és 100 frt lakbér.

Pályázók oklevéllel, keresztlevéllel, eddigi szolgálataikról szóló bizonyítványaikkal, — egyetemi indexel, — hadmentességi vagy katonai szolgálataikat és testi épségüket igazoló orvosi bizonyítvánnyal ellátott kérvényüket alulírott igazgató tanácsi elnökhöz legkésőbb julius 31-ig küldjék be.

A megválasztott folyó évi szeptember hó 1-ső napján tartozik hivatalát elfoglalni.

Kisujszállás, 1891. julius hó 13.

Gulyás Lajos

evang. reform. lelkész,
igazgató t. elnök.

2—2